

Asignacija kao promjena subjekata u obveznoppravnom odnosu

Belanić, Loris; Škunca, Ivo

Source / Izvornik: **Zbornik radova XIII. međunarodnog savjetovanja, „Usluge i odgovornost“, 2017, 99 - 114**

Book chapter / Poglavlje u knjizi

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:118:785957>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-07**

PRAVNI

Pravni fakultet Faculty of Law

Sveučilište u Rijeci
University of Rijeka

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Law](#)
[- Repository University of Rijeka, Faculty of Law](#)

uniri DIGITALNA
KNJIŽNICA

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

XIII МАЈСКО
САВЕТОВАЊЕ

УСЛУГЕ И ОДГОВОРНОСТ

УРЕДНИК:
Миодраг Мићовић

УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Крагујевац
2017.

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

УСЛУГЕ И ОДГОВОРНОСТ

**Уредник
МИОДРАГ МИЋОВИЋ**

**Крагујевац
2017.**

УСЛУГЕ И УСЛУЖНА ПРАВИЛА

Зборник реферата са Међународног научног скупа одржаног 19. маја 2017. године, на Правном факултету у Крагујевцу.

Међународни научни одбор Мајског саветовања:

Проф. др Мирослав Миловић, Филозофски факултет Универзитета у Бразилији; Проф. др Маркус Фаро де Кастро, Правни факултет Универзитета у Бразилији; Проф. др Данче Манолева-Митровска, Правни факултет "Јустинијан I", Универзитета "Кирил и Методије" Скопље; Проф. др Миха Јухарт, Правни факултет Универзитета у Љубљани; Проф. др Хрвоје Качер, Правни факултет Свеучилишта у Сплиту; Проф. др Един Ризвановић, Правни факултет Универзитета "Џемал Биједић" у Мостару; Проф. др Снежана Миладиновић, Правни факултет Универзитета Црне Горе; Проф. др Миодраг Мићовић, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу

ИЗДАВАЧ: Правни факултет Универзитета у Крагујевцу
Јована Цвијића 1, 34000 Крагујевац
Тел: (034) 306 510
телефакс: (034) 306 540
е-пошта: faculty@jura.kg.ac.rs
веб: <http://jura.kg.ac.rs>

РЕЦЕНЗЕНТИ Проф. др Хрвоје Качер
Проф. др Снежана Миладиновић
Проф. др Миодраг Мићовић

ЗА ИЗДАВАЧА: Проф. др Драган Вујисић

УРЕДНИК: Проф. др Миодраг Мићовић

ШТАМПА: Графопромет д.о.о.

ТИРАЖ: 100

ISBN 978-86-7623-074-7

Штампање Зборника подржало Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

САДРЖАЈ

Начелна разматрања о услугама

1. Др Снежана Миладиновић, редовни професор
ОДГОВОРНОСТ И УСЛУЖНИ ПОСЛОВИ 3
2. Др Миодраг Мићовић, редовни професор
ОБАВЕЗЕ ПРУЖАОЦА УСЛУГА И ПОСЛЕДИЦЕ
ПОВРЕДЕ УГОВОРА О УСЛУГАМА 23
3. Др Јадранка Дабовић Анастасовска, редовни професор
Др Ненад Гавриловић, ванредни професор
ОДГОВОРНОСТ ДАВАОЦА УСЛУГА У ЕВРОПСКОМ УГОВОРНОМ ПРАВУ
И У ПРАВНИМ СИСТЕМИМА ЗЕМАЉА РЕГИОНА: ОПШТИ РЕЖИМ 41

Пословне и прометне услуге

1. Др Игор Камбовски, ванредни професор
ГРАЂАНСКО-ПРАВНА ОДГОВОРНОСТ ЗАСТУПНИКА 77
2. Др Бојан Урдаревић, ванредни професор
ПРУЖАЊЕ УСЛУГА ОД СТРАНЕ МУЛТИНАЦИОНАЛНИХ
КОМПАНИЈА И КОДЕКСИ КОРПОРАТИВНОГ УПРАВЉАЊА 85
3. Др Лорис Беланић, доцент, Мр Иво Шкунца
АСИГНАЦИЈА КАО ПРОМЈЕНА СУБЈЕКТА
У ОБВЕЗНОПРАВНОМ ОДНОСУ 99
4. Др Слободан Симовић, доцент
ЗНАЧАЈ ПОСЛОВНЕ ЕТИКЕ И КОРПОРАТИВНЕ ДРУШТВЕНЕ
ОДГОВОРНОСТИ ЗА ИНДУСТРИЈУ ПРИВАТНОГ ОБЕЗБЕЂЕЊА 115
5. Др Иван Тот, виши асистент
СУВРЕМЕНИ ПОЈАМ ПОСЛА ОПЕРАТИВНОГ *LEASING*-А
НА ПОДРУЧЈУ ЕУРОПЕ 141
6. Милан Јечменић, сарадник у настави
УГОВОР О СПОНЗОРСТВУ КУЛТУРЕ И УМЕТНОСТИ 193

Финансијске и банкарске услуге

1. Др Хрвоје Качер, редовни професор
Др Бланка Иванчић Качер, доцент
ГОДИНУ ДАНА ПОСЛИЈЕ, 2017. ГОД. – *QUO VADIS CHF* 207
2. Др Свето Пурић, редовни професор
ЦЕНТРАЛНА БАНКА И БАНКАРСКЕ УСЛУГЕ 237

II

3. Др Данче Манолева Митровска, редовни професор
Мр Владимир Митревски, саветник у адв. канц.
ПОСТУПАК ЗА ПРИНУДНУ НАПЛАТУ ПОТРАЖИВАЊА БАНКЕ
ИЗ УГОВОРА О КРЕДИТУ НА ОСНОВУ МЕНИЦЕ 249
4. Др Соња Бунчић, редовни професор
Милена Галетин, асистент
МА Олга Дамјановић, сарадник у настави
МИКРОФИНАНСИЈСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ - НАСТАНАК И ОПСТАНАК
У НОВИМ ЕКОНОМСКИМ И ПРАВНИМ ОКВИРИМА 265
5. Др Владимир Козар, ванредни професор
Немања Алексић, адвокат
НАРУШАВАЊЕ НАЧЕЛА ЈЕДНАКЕ ВРЕДНОСТИ ДАВАЊА
УГОВАРАЊЕМ ВАЛУТНЕ, ДЕВИЗНЕ ИЛИ ИНДЕКСНЕ КЛАУЗУЛЕ 279
6. Др Јасмина Лабудовић Станковић, ванредни професор
ПОКРОВИТЕЉСТВО (ПОСАО ПРЕУЗИМАЊА ЕМИСИЈЕ) 305

Осигурање

1. Др Катарина Иванчевић, редовни професор
ОСИГУРАЊЕ ОД ОДГОВОРНОСТИ ТУРИСТИЧКИХ АГЕНЦИЈА 317

Туризам

1. Др Грасиела Гауди, редовни професор
Др Еухенио дел Бусто, ванредни професор
ПРЕГЛЕД РЕГУЛАТИВЕ О ТУРИСТИЧКИМ УСЛУГАМА
У АРГЕНТИНИ 343
2. Др Драган Вујисић, редовни професор
КАМПОВАЊЕ КАО ОБЛИК ТУРИСТИЧКЕ УСЛУГЕ 357
3. Др Драган Батавељић, редовни професор
УСЛУГЕ СЕОСКОГ ТУРИЗМА 371
4. Др Карлос Торес, ванредни професор
ПРАВНИ АСПЕКТИ РЕЗИДЕНЦИЈАЛНОГ ТУРИЗМА У ПОРТУГАЛУ ... 389
5. Др Антонија Паниза Фулана, ванредни професор
НОВЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ У КОНТЕКСТУ ПОВЕЗАНИХ ПУТНИХ
АРАНЖМАНА И ОДГОВОРНОСТИ 397
6. Др Вентура Енрике Мота Флорес, професор истраживач
ТУРИСТИЧКА РЕГИОНАЛИЗАЦИЈА У ФУНКЦИЈИ УПРАВЉАЊА
ТУРИСТИЧКИМ ДЕСТИНАЦИЈАМА 405
7. Др Андреј Мићовић, доцент
ВАНСУДСКА ЗАШТИТА СТИЦАЛАЦА ТАЈМ-ШЕРИНГА..... 421

8. Ана Тимчић, докторанд
ОДГОВОРНОСТ ОРГАНИЗАТОРА ПУТОВАЊА
ПРЕМА ПРЕДНАЦРТУ ГРАЂАНСКОГ ЗАКОНИКА 437

Спорт

1. Др Ненад Ђурђевић, редовни професор
ИМОВИНСКА ОДГОВОРНОСТ СПОРТСКИХ СТРУЧЊАКА 449

Услуге од општег интереса

1. Др Зоран Павловић, редовни професор
Милан Дакић, саветник омбудсману АПВ
КАРАКТЕРИСТИКЕ НОРМАТИВНОГ УРЕЂЕЊА УСЛУГЕ
ДАЉИНСКОГ ГРЕЈАЊА У РС У ОДНОСУ НА НАСТАНАК,
ПРОМЕНУ И ПРЕСТАНАК ПРАВА И ОБАВЕЗА ИЗ УГОВОРА
О ПРОДАЈИ ТОПЛОТНЕ ЕНЕРГИЈЕ И ЗАШТИТУ ПРАВА
КРАЈЊЕГ КУПЦА 485
2. Др Предраг Стојановић, редовни професор
ЛИБЕРАЛИЗАЦИЈА КОМУНАЛНИХ УСЛУГА
СА ОСВРТОМ НА СТАЊЕ У РС 515
3. Др Срђан Владетић, ванредни професор
АВГУСТОВО ЗАКОНОДАВСТВО У ПОГЛЕДУ
УПРАВЉАЊА ВОДОВОДИМА 529

Интелектуална својина и услуге

1. Др Тони Дескоски, редовни професор
Др Вангел Доковски, доцент
(НЕ)ДОПУШТЕНОСТ АУТОНОМИЈЕ ВОЉЕ КОД ВАНУГОВОРНЕ
ОДГОВОРНОСТИ ЗА ШТЕТУ ИЗ ПОВРЕДЕ ПРАВА
ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ 539
2. Др Божин Влашковић, редовни професор
Др Милица Шутова, др. комис. за инспек. надзор - Скопје
ЕВРОПСКИ СУД О ИДЕНТИЧНОМ ПОЛОЖАЈУ
ЗАКУПОДАВЦА И ПРОВАЈДЕРА, КАО ПОСРЕДНИКА УСЛУГА
У СМISЛУ ПОВРЕДЕ ЖИГА 551
3. Др Сениша Варга, ванредни професор
ТЕХНОЛОГИЈА ТРАНСФЕРА ТЕХНОЛОГИЈЕ 563
4. МА Његослав Јовић, виши асистент
ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ *TELLE QUELLE* ОДРЕДБЕ У ПАРИСКОЈ
КОНВЕНЦИЈИ ЗА ЗАШТИТУ ИНДУСТРИЈСКЕ СВОЈИНЕ 589

Медијске услуге

1. Др Јелена Вучковић, доцент
УСТАВНЕ ГАРАНЦИЈЕ И ОГРАНИЧЕЊА СЛОБОДЕ
МЕДИЈСКИХ УСЛУГА 605

Здравство и социјална заштита

1. Др Емилија Станковић, редовни професор
„ЈАВНО ЗДРАВЉЕ“ У СТАРОМ РИМУ – *CLOACA MAXIMA* 617
2. Др Драгица Живојиновић, редовни професор
МЕРЕ СПЕЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ МАЛОЛЕТНИХ ИСПИТАНИКА
У УРЕДБИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ БР. 536/2014 627
3. Др Бланка Иванчић Качер, доцент
ГРАЂАНСКОПРАВНИ СТАТУС *ORPHAN DRUGS*
(ЛИЈЕКОВА „СИРОЧИЋА“) У РЕПУБЛИЦИ ХРВАТСКОЈ 647
4. Др Маја Просо, доцент
ПРАВА ПАЦИЈЕНАТА НА ЗАШТИТУ
ОСОБНИХ ПОДАТАКА О ЗДРАВЉУ 673
5. Др Вељко Влашковић, доцент
„НАЈБОЉИ ИНТЕРЕС БУДУЋЕГ ДЕТЕТА“ У КОНТЕКСТУ ПРИСТУПА
УСЛУГАМА БИОМЕДИЦИНСКИ ПОТПОМОГНУТОГ ОПЛОЂЕЊА 699
6. Тамара Ђурђић Милошевић, асистент
ЕТИЧКА И ПРАВНА РАЗМАТРАЊА ТРАНСПЛАНТАЦИЈЕ ОРГАНА 711

Управа

1. Др Радоје Брковић, редовни професор
УСЛУГЕ ИНСПЕКЦИЈЕ РАДА, УПРАВНЕ ИНСПЕКЦИЈЕ И ЖАЛБЕНИХ
КОМИСИЈА У ЦИЉУ ЗАШТИТЕ ПРАВА ЗАПОСЛЕНИХ 727
2. Др Срђан Ђорђевић, редовни професор
ЗАЈЕДНИЦА СРПСКИХ ОПШТИНА КАО ПРУЖАЛАЦ УСЛУГА 743
3. Др Милан Палевић, ванредни професор
Е-УПРАВА КАО НЕОПХОДАН СЕРВИС ГРАЂАНА У РС 761
4. Др Жаклина Спалевић, ванредни професор
ЕЛЕКТРОНСКА ДЕМОКРАТИЈА И ЕЛЕКТРОНСКО ГЛАСАЊЕ 771
5. Др Дражен Миљић, секретар Универзитета у Бањој Луци
САВРЕМЕНА ДИЛЕМА У ВЕЗИ СА ПРУЖАЊЕМ ЈАВНИХ УСЛУГА 785

Образовање

1. Др Дејан Матић, доцент
НАЦРТ ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ
И НОВЕ ОСНОВЕ УСЛУГА У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ 805
2. Милан Костић, асистент
УСЛУГЕ ДОДАТНОГ ОБРАЗОВАЊА И ОБУКЕ ПРИ НАЦИОНАЛНОЈ
СЛУЖБИ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ 815

Заштита корисника услуга

1. Др Срећко Јелинић, редовни професор
Др Звонимир Јелинић, доцент
ГОДСПОДАРСТВО И УСЛУЖНИ ПОСЛОВИ
С ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА УЛОГУ И ОДГОВОРНОСТ РЕВИЗОРА 827
2. Др Зоран Миладиновић, редовни професор
ОДГОВОРНОСТ ПРЕВОЗИОЦА ИЗ УГОВОРА О ПРЕВОЗУ СТВАРИ847
3. Др Милена Петровић, редовни професор
ОКОНЧАЊЕ ПОСТУПКА МЕДИЈАЦИЈЕ И ЊЕГОВЕ ПОСЛЕДИЦЕ 873
4. Др Велисав Марковић, ванредни професор
ОДГОВОРНОСТ ДАВАЛАЦА УСЛУГА
ПРЕД СУДОМ ЧАСТИ ПРИВРЕДНЕ КОМОРЕ 893
5. Мр Зоран Вуковић, асистент
КЛАУЗУЛЕ О НЕДОГОВОРНОСТИ У ПОТРОШАЧКИМ УГОВОРИМА 911

Услуге и кривична одговорност

1. Др Ванда Божић, научни сарадник
Др Жељко Никач, редовни професор
КАЗНЕНОПРАВНА ОДГОВОРНОСТ ЗА ПРИМАЊЕ МИТА
КАО НАГРАДЕ ЗА ОБЕЋАНУ УСЛУГУ 925

Услуге и друга са њима повезана питања

1. Др Маријана Дукић Мијатовић, редовни професор
ПРЕДНОСТИ АРБИТРАЖНОГ РЕШАВАЊА
ПРИВРЕДНИХ СПОРОВА 943
2. Др Габријела Михелчић, ванредни професор
Др Маша Магочић Зрински, доцент
УТЈЕЦАЈ ЗАШТИТЕ "КОНВЕНЦИЈСКИХ" ПРАВА
НА УГОВОР О НАЈМУ СТАНА 955

VI

3. Др Нина Планојевић, ванредни професор
РАСПОДЕЛА ТРОШКОВА ОДРЖАВАЊА СТАМБЕНИХ ЗГРАДА
У ПРЕДНАЦРТУ ГРАЂАНСКОГ ЗАКОНИКА СРБИЈЕ 983
4. Др Мирослав Милосављевић, ванредни професор
ОРГАНИ БАНКЕ КАО СУБЈЕКТИ УСЛУЖНИХ ПОСЛОВА
И ЊИХОВА ОДГОВОРНОСТ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ 1001
5. Др Ана Опачић, доцент
ПРОБЛЕМ ПРЕЗАДУЖЕНОСТИ ФИЗИЧКОГ ЛИЦА
У СВЕТЛУ ИНСТИТУТА ИНДИВИДУАЛНОГ СТЕЧАЈА 1021
6. Др Зоран Јовановић, доцент
ЗНАЧАЈ ЈАВНИХ НАБАВКИ У ПРОЦЕСУ ПРИСТУПАЊА РС
ЕУ СА ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА ЛОКАЛНУ САМОУПРАВУ 1039
7. Др Драгана Ћорић, доцент
ОДГОВОРНОСТ ЗАКОНОПИСЦА И ЗАКОНОДАВЦА
ЗА ЈЕЗИЧКИ ИСПРАВАН И РАЗУМЉИВ ТЕКСТ ЗАКОНА 1055
8. Др Зоран Илкић, правни заступник ДДОР Нови Сад
ПРОБИЈАЊЕ ПРАВНЕ ЛИЧНОСТИ - РАЗЛИКЕ У ОДНОСУ
НА ПОБИЈАЊЕ ПРАВНИХ РАДЊИ ДУЖНИКА 1067
9. Миливоје Лапчевић, асистент
ПАУШАЛНО ОПОРЕЗИВАЊЕ ПРИХОДА ПРЕДУЗЕТНИКА -
ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР И ФИСКАЛНИ ЕФЕКТИ 1079
10. Немања Пандуревић, докторанд
ОБАВЕШТЕЊЕ О НЕСАОБРАЗНОСТИ РОБЕ
ПО БЕЧКОЈ КОНВЕНЦИЈИ 1091
11. Јелена Јанковић, докторанд
МОРАЛНИ РИЗИК У ОСИГУРАЊУ
ЗА СЛУЧАЈ НЕЗАПОСЛЕНОСТИ 1111
12. Јелена Милосављевић, МА
ПОСАО КРЕДИТА И ТЕНДЕНЦИЈЕ У РАЗВОЈУ
КРЕДИТНЕ УСЛУЖНЕ ФУНКЦИЈЕ 1025

CONTENT

General Considerations on Services

1. Snežana Miladinović, Ph.D., Full-time Professor LIABILITY AND SERVICES	3
2. Miodrag Mićović, Ph.D., Full-time Professor SERVICE PROVIDER'S DUTIES AND CONSEQUENCES OF THE BREACH OF THE SERVICE CONTRACT	23
3. Jadranka Dabović-Anastasovska, Ph.D., Full-time Professor Nenad Gavrilović, Ph.D., Associate Professor LIABILITY OF THE SERVICE PROVIDER IN EUROPEAN CONTRACT LAW AND IN THE LEGAL SYSTEMS OF COUNTRIES IN THE REGION: THE GENERAL REGIME	41

Business Services and Turnover of services

1. Igor Kambovski, Ph.D., Associate Professor CIVIL LIABILITY OF AGENT	77
2. Bojan Urdarević, Ph.D., Associate Professor PROVIDING SERVICES BY MULTINATIONAL CORPORATIONS AND CORPORATE GOVERNANCE CODES	85
3. Loris Belanić, Ph.D., Assistant Professor Ivo Škunca, LL.M. ASSIGNMENT AS THE CHANGE OF PARTIES IN LAW OF OBLIGATIONS	99
4. Slobodan Simović, Ph.D., Assistant Professor THE IMPORTANCE OF BUSINESS ETHICS AND CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY FOR THE PRIVATE SECURITY INDUSTRY	115
5. Ivan Tot, Ph.D., Senior Assistant THE CONTEMPORARY NOTION OF OPERATING LEASING TRANSACTION IN EUROPE	141
6. Milan Ječmenić, Associate SPONSORSHIP CONTRACT IN CULTURE AND ARTS	193

Financial and Banking Services

1. Hrvoje Kačer, Ph.D., Full-time Professor Blanka Ivančić-Kačer, Ph.D., Assistant Professor A YEAR LATER, IN 2017 – <i>QUO VADIS CHF</i>	207
2. Svetlo Purić, Ph.D., Full-time Professor THE CENTRAL BANK AND BANKING SERVICES	237

VIII

3. Dance Manoleva Mitrovska, Ph.D., Full-time Professor
Vladimir Mitrevski, LL.M, Advisor in the Law Office
PROCEDURE FOR DEBT ENFORCEMENT CLAIMS FROM BANK
LOAN AGREEMENTS ON THE BASIS OF BILLS OF EXCHANGE 249
4. Sonja Bunčić, Ph.D., Full-time Professor
Milena Galetin, Assistant
Olga Damjanović, M.Sc., Associate
MICRO FINANCIAL INSTITUTIONS - THE EMERGENCE AND
SURVIVAL IN THE NEW ECONOMIC AND LEGAL FRAMEWORK 265
5. Vladimir Kozar, Ph.D., Ph.D., Associate Professor
Nemanja Aleksić, Attorney at law
VIOLATION OF THE PRINCIPLE OF EQUAL VALUES OF
MUTUAL BENEFITS WITH CURRENCY OR INDEX CLAUSE 279
6. Jasmina Labudović Stanković, Ph.D., Associate Professor
UNDERWRITING 305

Insurance

1. Katarina Ivančević, Ph. D., Full-time Professor
LIABILITY INSURANCE TRAVEL AGENCIES 317

Tourism

1. Grasiela Güidi, Ph.D., Full-time Professor
Eugenio del Busto, Ph.D., Associate Professor
AN OVERVIEW OF THE REGULATIONS APPLICABLE
TO TOURISM SERVICES IN THE ARGENTINE REPUBLIC 343
2. Dragan Vujisić, Ph.D., Full-time Professor
CAMPING AS A FORM OF TOURIST SERVICE 357
3. Dragan Bataveljić, Ph.D., Full-time Professor
RURAL TOURISM SERVICES 371
4. Carlos Torres, Ph.D., Associate Professor
LEGAL ASPECTS OF RESIDENTIAL TOURISM IN PORTUGAL 389
5. Antonia Paniza Fullana, Ph.D., Associate Professor
NEW TECHNOLOGIES IN THE CONTEXT OF LINKED TRAVEL
ARRANGEMENTS AND LIABILITY RULES 397
6. Ventura Enrique Mota Flores, Ph.D., Research Professor
THE TOURISM REGIONALIZATION FOR THE MANAGEMENT OF
TOURIST DESTINATIONS..... 405
7. Andrej Mićović, Ph.D., Assistant Professor
OUT-OF-COURT PROTECTION OF TIMESHARE PURCHASERS 421

8. Ana Timčić, student of Ph.D., studies
RESPONSIBILITY OF THE TRAVEL ORGANIZER
ACCORDING TO PRELIMINARY DRAFT CIVIL CODE 437

Sport

1. Nenad Đurđević, Ph.D., Full-time Professor
CIVIL LIABILITY OF SPORTS COACHES 449

Services of General Interest

1. Zoran Pavlović, Ph.D., Full-time Professor
Milan Dakić, Advisor to the Ombudsman APV
NORMATIVE REGULATION OF THE REMOTELY CONTROLLED
HEATING SERVICES IN THE REPUBLIC OF SERBIA; INCEPTION,
ADAPTATION AND CESSATION OF THE END CONSUMERS'
CONTRACTUAL RIGHTS AND DUTIES 485
2. Predrag Stojanović, Ph.D., Full-time Professor
LIBERALIZATION OF COMMUNAL SERVICES WITH SPECIAL
REGARD ON THE SITUATION IN THE REPUBLIC OF SERBIA 515
3. Srđan Vladetić, Ph.D., Associate Professor
AUGUSTUS' LEGISLATION ON WATER SUPPLY SYSTEM
MANAGEMENT AND GOVERNANCE 529

Intellectual Property and Services

1. Toni Deskoski, Ph.D., Full-time Professor
Vangel Dokovski, Ph.D., Assistant Professor
ALLOWABILITY OF PARTY AUTONOMY IN INTELLECTUAL
PROPERTY INFRINGEMENT CASES 539
2. Božin Vlašković, Ph.D., Full-time Professor
Milica Šutova, Ph.D.
THE EUROPEAN COURT ABOUT THE IDENTICAL POSITION
OF TENANT AND PROVIDER, AS INTERMEDIARIES OF SERVICES,
IN TERMS OF TRADEMARK INFRINGEMENT 551
3. Siniša Varga, Ph.D., Associate Professor
TECHNOLOGY OF TRANSFER OF TECHNOLOGY 563
4. Njegoslav Jovic, M.Sc., Senior Assistant,
HISTORICAL DEVELOPMENT TELLE QUELLE PROVISIONS
IN THE PARIS CONVENTION FOR THE PROTECTION
OF INDUSTRIAL PROPERTY 589

Media Services

1. Jelena Vučković, Ph.D., Assistant Professor
CONSTITUTIONAL GUARANTEES AND LIMITATIONS
OF FREEDOM OF MEDIA SERVICES 605

Health Care and Social Protection

1. Emilija Stanković, Ph.D., Full-time Professor
PUBLIC HEALTH IN ANCIENT ROME – *CLOACA MAXIMA* 617
2. Dragica Živojinović, Ph.D., Full-time Professor
MEASURES OF SPECIAL PROTECTION OF MINORS
IN EU REGULATION NO. 536/2014 627
3. Blanka Ivančić-Kačer, Ph.D., Assistant Professor
CIVIL LAW STATUS OF ORPHAN DRUGS
(„HOMELESS“ DRUGS) IN CROATIAN LAW 647
4. Maja Proso, Ph.D., Assistant Professor
PATIENTS' RIGHT TO PROTECTION OF PERSONAL
DATA CONCERNING HEALTH 673
5. Veljko Vlašković, Ph.D., Assistant Professor
„THE BEST INTERESTS OF THE PROSPECTIVE CHILD“
IN THE CONTEXT OF ACCESS TO THE SERVICES
OF ASSISTED REPRODUCTIVE TECHNOLOGIES 699
6. Tamara Đurđić Milošević, Assistant
LEGAL AND ETHIC CONSIDERATION
ON ORGAN TRANSPLANTATION 711

Administration

1. Radoje Brković, Ph.D., Full-time Professor
SERVICES OF LABOR INSPECTION, ADMINISTRATIVE
INSPECTIONS AND COMPLAINTS COMMISSIONS
IN ORDER TO PROTECT THE RIGHTS OF EMPLOYEES 727
2. Srđan Đorđević, Ph.D., Full-time Professor
COMMUNITY OF SERBIAN MUNICIPALITIES AS SERVICE PROVIDER 743
3. Milan Palević, Ph.D., Associate Professor
E-GOVERNMENT AS A NECESSARY SERVICE
FOR THE CITIZENS IN THE REPUBLIC OF SERBIA 761
4. Žaklina Spalević, Ph.D., Assistant Professor,
ELECTRONIC DEMOCRACY AND THE ELECTRONIC VOTING 773

5. Dražen Miljić, Ph.D., Secretary University of Banja Luka
 MODERN DILEMMA IN CONNECTION WITH
 THE PROVISION OF SERVICES 785

Education

1. Dejan Matić, Ph.D., Assistant Professor
 DRAFT OF THE LAW ON HIGHER EDUCATION
 AND THE NEW SERVICE BASE IN HIGHER EDUCATION 805
2. Milan Kostić, Assistant
 THE ROLE OF ADDITIONAL EDUCATION
 AND TRAINING WITHIN NATIONAL EMPLOYMENT SERVICE 815

Protection of service users' rights

1. Srećko Jelinić, Ph.D., Full-time Professor
 Zvonimir Jelinić, Ph.D., Assistant Professor
 COMPANY AUDIT SERVICES WITH SPECIAL EMPHASIS
 ON THE ROLE AND LIABILITY OF AUDITORS 827
2. Zoran Miladinović, Ph.D., Full-time Professor
 LIABILITY OF THE TRANSPORTER IN THE TRANSPORT
 OF GOODS CONTRACT 847
3. Milena Petrović, Ph.D., Full-time Professor
 TERMINATION OF THE MEDIATION AND ITS CONSEQUENCES 873
4. Velisav Marković, Ph.D., Associate Professor
 LIABILITY OF SERVICE PROVIDERS BEFORE THE COURT
 OF HONOUR OF CHAMBER OF COMMERCE 893
5. Zoran Vuković, LL.M., Assistant
 EXCLUSION OF LIABILITY CLAUSES IN CONSUMER CONTRACTS 911

Services and Criminal Responsibility

1. Vanda Božić, PhD., Scientific Associate
 Željko Nikač, Ph.D., Full-time Professor
 CRIMINAL LIABILITY FOR BRIBERY AS A REWARD
 FOR PROMISED SERVICE 925

Services and Other Related Issues

1. Marijana Dukić Mijatović, Ph.D., Full-time Professor
 THE ADVANTAGES OF ARBITRATION RESOLVING
 OF COMMERCIAL DISPUTES 943

2. Gabrijela Mihelčić, Ph.D., Associate Professor, Maša Marochini Zrinski, Assistant Professor IMPACT OF THE CONVENTION RIGHTS ON THE LEASE CONTRACT ...	955
3. Nina Planojević, Ph.D., Associate Professor DISTRIBUTION OF MAINTENANCE COSTS OF APARTMENT BUILDINGS IN THE PRELIMINARY DRAFT OF SERBIAN CIVIL CODE	983
4. Miroslav Milosavljević, Ph.D., Associate Professor, BODIES OF THE BANK AS AN OPERATOR OF SERVICE OPERATIONS IN THE REPUBLIC OF SERBIA	1001
5. Ana Opačić, Ph.D., Assistant Professor OVER-INDEBTEDNESS OF NATURAL PERSON IN THE LIGHT OF THE INSTITUTE OF INDIVIDUAL BANKRUPTCY	1021
6. Zoran Jovanović, Ph.D., Assistant Professor THE ROLE OF PUBLIC PROCUREMENT IN THE PROCESS OF SERBIAN ACCESSION TO EU WITH SPECIAL EMPHASIS ON LOCAL AUTHORITIES	1039
7. Dragana Ćorić, Ph.D., Assistant Professor THE RESPONSIBILITY OF THE LEGISLATORS FOR CORRECT AND UNDERSTANDABLE TEXT OF THE LAW	1055
8. Zoran Ilkić, Ph.D., Law agent in damages, PIERCING THE CORPORATE VEIL - DIFFERENCES IN CONTESTING THE DEBTOR'S LEGAL ACTIONS	1065
9. Milivoje Lapčević, Assistant THE LUMP-SUM TAXATION OF ENTREPRENEURS INCOME - LEGISLATIVE FRAMEWORK AND FISCAL EFFECTS	1079
10. Nemanja Pandurević, student of PhD studies NOTICE OF NON-CONFORMITY ACCORDING TO THE VIENNA CONVENTION	1091
11. Jelena Janković, student of PhD studies MORAL HAZARD IN THE UNEMPLOYMENT INSURANCE	1111
12. Jelena Milosavljević, M.Sc., BUSINESS LOANS AND TRENDS IN THE DEVELOPMENT CREDIT FUNCTIONS	1025

Др Лорис Беланић, доцент
Правни факултета Свеучилишта у Ријеци
Мр Иво Шкунца, Ријека

УДК: 347.44

АСИГНАЦИЈА КАО ПРОМЈЕНА СУБЈЕКТА У ОБВЕЗНОПРАВНОМ ОДНОСУ

Резиме

Након уводних излагања о промјенама у обвезноправном односу, централни дио рада односи се на приказ института асигнације (упуте) према хрватском праву. Обрађују се питања појма уговора о асигнацији, те међусобни односи између појединих страна унутар института асигнације (однос упутитеља и приматеља упуте, однос упутитеља и упућеника, однос приматеља упуте и упућеника). Гледе наведених унутарњих односа, посебно се обрађују питања обвеза појединих страна, опозив упуте, пријенос упуте те могући приговори упућеника. На крају се обрађује асигнација као вриједносни папир, те се наглашава како се асигнацијом омогућава и безготовинско плаћање.

Кључне ријечи: асигнација, промјена субјеката, обвезноправни однос.

1. Уводно о промјенама у обвезноправним односима

1.1. Појам обвезноправног односа

Када говоримо о промјенама у обвезноправним односима потребно је кренути од самог појма обвезноправног односа. „Можемо га дефинирати као приватноправни однос двију страна у којем једна или више точно одређених особа имају субјективно право, односно захтјев према другој точно одређеној особи или другим точно одређеним особама да та особа или пак особе даде, односно испуни чинидбу која је објект (предмет) обвезноправног односа, а друга особа има дужност (дуг, обвезу) давања, односно испуњења.“¹ Дакле, у обвезном односу налазимо двије стране, вјеровник и дужник. Вјеровнику припада наведено субјективно право које се садржи захтјев за испуњењем од стране дужника - тражбина. Док дужника терети обвеза, тј. дужност испуњења према вјеровнику. Под

¹ Слакопер, З., Горенц, В., *Обвезно право опћи дио*, Загреб, 2009, стр. 170.

појмовима дужник и вјеровник може се појавити на једној и другој страни више особа. Није нужно да обвезни однос буде увијек између само једне особе као вјеровника и једне особе као дужника.

У обвезном праву под појмом чинидбе се обухваћа објект обвезног односа. Чинидба се састоји од давања, чињења, трпљења или пропуштања.²

Требало би узети у обзир постојање двостранообвезних уговора будући да они увелике утјечу на чинидбу која је предмет обвезног односа између вјеровника и дужника. Како би то поближе појаснили, морамо се дотакнути правних послова који имају темељну подјелу на једностране и двостране правне послове. Нас занимају двострани правни послови који се у обвезном праву називају уговорима. Они се разврставају даље на једностранообвезне уговоре и двостранообвезне уговоре. Потоњи нам привлаче пажњу, а можемо их најједноставније описати као двостране правне послове код којих је свака страна истодобно и дужник и вјеровник.³ Дакле, у том случају више се не спомиње само обвеза дужника према вјеровнику да испуни одређену чинидбу, већ добивамо однос у којем је вјеровник страна која има захтјев за испуњење чинидбе и истодобно се од њега очекује да испуни обвезу. Свака страна на тај начин постаје уједно и вјеровник и дужник. Примјер тога би био купопродаја која је двостранообвезни, тј. синалагматични уговор. Код купопродаје продаваатељ је у обвези предати купцу одређену ствар и истовремено има овлаштење захтјевати исплату цијене уговора. У складу с тим, купац има обвезу исплатити цијену која је уговорена и овлаштен је захтјевати предају ствари.⁴ Видљиво је да је однос вјеровника и дужника битно проширен и зато је потребно разликовати особу од својства које има, односно правног положаја у којем се тренутачно налази. То је од велике важности јер су уговори начелно преносиви, те је стога могуће пренијети на трећу особу једно од два својства одређене стране, тј. својство дужника или пак својство вјеровника.⁵ Будући да нас занимају промјене субјеката, идеалан примјер за то би био преузимање дуга у којем трећа особа преузме дуг из постојеће обвезе и ослободи дужника његове обвезе, тако да се у обвези према вјеровнику нађе само трећа особа, односно цесија гдје трећа особа тзв. нови вјеровник преузме тражбину, а досадашњи вјеровник излази из обвезног односа, док дужник има обвезу испуњења према новом вјеровнику.⁶

² Исто, стр. 170–172.

³ Кларић, П., Ведриш, М. *Грађанско право*, Загреб, 2014, стр. 110.

⁴ Исто, стр. 493.

⁵ Слакопер, З., Горенц, В., *нав. дело*, стр. 173.

⁶ Веселовац, М. Д., *Начин измирења обвеза путем компензације, асигнације, цесије и преузимања дуга*, Слободно подузетништво (липањ, 1998), стр. 137.

1.2. Идентитет обвезноправног односа

Да би смо разликовали обвезноправни однос од других обвезноправних односа који су или могу бити слични, потребно је да буде одређен. Да би одредили однос, тј, да би био индивидуализиран морамо одредити стране, односно тко је точно вјеровник а, тко је дужник у конкретном обвезноправном односу. Субјекти морају бити точно одређени на активној и пасивној страни.⁷ Вјеровник мора знати од кога потражује испуњење чинидбе, док дужник мора знати коме је дужан испунити чинидбу. Кад су су субјекти познати потребно је још само утврдити објект тог односа да би га могли индивидуализирати. Објект обвезноправног односа мора бити одређен или барем одредив, што би значило да је и сам садржај обвезноправног односа одређен.⁸ Чим се одреде субјекти и објект обвезноправног односа он уједно и сам постаје одређен. Потребно је запитати се, кад је обвезноправни однос одређен, гледе субјекта и објекта, што се точно догађа када би примјерице дошло до промјене на страни дужника? У данашњим правним суставима, па тако и нашем могуће је преношење обвезе с једне стране на трећу особу. То се односи како на вјеровника који ступа у постојећи обвезни однос умјесто дотадашњег вјеровника, тако и на дужника да нови дужник на себе преузме дуг ступањем у постојећи обвезни однос на мјесто старог дужника.⁹

У нашем законодавству промјене у обвезноправим односима могу наступити на страни субјеката као што је прије већ споменуто, а може се односити и на сам садржај обвезноправног односа. Дакле, што се тиче самих субјеката таква промјена неће утјецати на промјену идентитета обвезноправног односа. Ако би се мијењао садржај обвезноправног односа тада се мијења и његов идентитет у случају да промјене садржаја задиру у главну чинидбу или пак у правну основу. Ако би садржај обвезноправног односа био промијењен то би за постојећи обвезноправни однос значило престанак и настанак новог.¹⁰ Дакле, када би промјена захватила главну чинидбу то би значило да и идентитет пријашњег обвезноправног односа више није исти. Штовише, чим се мијења пријашња чинидба то значи аутоматски настанак нове чинидбе као и обвезноправног односа, тј. његовог идентитета.

⁷ Кларић, П., Ведриш, М., *нав. дело*, стр. 443.

⁸ *Исто*.

⁹ Бикић, А., *Облигационо право опћи дио*, Сарајево, 2007, стр. 315.

¹⁰ Слакопер, З., Горенц, В., *нав. дело*, стр. 449.

1.3. Промјене обвезноправних односа у вези са субјектима

Промјене на страни субјекта можемо подијелити у двије главне скупине: „на оне у којима на мјесто постојећег субјекта ступа нови субјект, а постојећи субјект излази из односа и престаје бити страном у односу... и на оне у којима уз постојећи субјект, у обвезноправни однос ступа још нека особа, а постојећи субјект задржава својство које је дотад имао.“¹¹ Оне промјене у којима на мјесто постојећег субјекта долази нови субјект умјесто пријашњег, могуће је сврстати пријенос уговора, цесију, која се уједно назива и уступање тражбина, суброгацију и преузимање дуга. Док промјене у којима уз пријашњег субјекта у обвезноправни однос долази нови субјект, односно пријашњи субјект уз новог субјекта задржава мјесто можемо убројити приступање дугу и преузимање испуњења.

Асигнација такођер спада у промјене везане за субјекте у обвезноправном односу, али она неће спадати у ову подјелу јер субјект нити не улази у однос умјесто пријашњег субјекта нити уз њега.¹² Дакле, да би спадала у горњу подјелу у асигнацији би једна уговорна страна требала ипасти из обвезног односа или барем да стане уз неку страну као у приступању дугу. Дакле, асигнација омогућује provedбу идеје да се тражбина пренесе, а да вјеровник не испадне из односа, уједно као и да се преузме дуг и притом да дужник остане и даље у обвезном односу. Асигнацијом се донекле могу постићи учинци цесије или преузимања дуга, али је не смијемо никако схватити као замјену за те институте. Будући да ипак настају промјене у обвезном односу асигнацију се сматра промјеном везаном за субјекте као самосталан институт.¹³

1.4. Правни основ промјена у обвезноправном односу

Напоследатку, потребно је још само укратко напоменути које све правне основе постоје везане за промјене субјеката у обвезноправном односу. Уговор је прва основа којом је могуће мијењати у обвезноправном односу једну уговорну страну. Могућа је промјена на страни вјеровника и то помоћу института цесије или уступањем тражбина те помоћу персоналне суброгације. Промјена на страни дужника могућа је путем склапања уговора о преузимању дуга, па чак и уговором о асигнацији. Пријеносом уговора преноситељ преноси трећој особи сва права и обвезе из уговорног односа и то само код двостранообвезних уговора. То су све начини уговорних правних основа. Наравно да се уз уговор јавља као сљедећи начин и сам закон, с тиме да до

¹¹ Исто.

¹² Исто.

¹³ Клариф, П., Ведриш, М., *нав. дело*, стр. 455.

промијене субјеката долази путем законске персоналне суброгације или пак код универзалне сукцесије у случају национализације. Уз ове двије правне основе јавља се и одлука суда која настаје неовисно о вољи странака, нпр. у поступку присилног извршења. Једностраном изјавом воље се такођер може се промијенити субјект у обвезноправном односу и то само вјеровник у случају кад легатар уступи своје потраживање наследнику. Те на крају у случају смрти вјеровника или пак дужника када његови наследници улазе у обвезне односе умјесто умрлог, на начин да преузимају његова права и обвезе. Дакако да се ту ради о универзалној сукцесији.¹⁴

2. Асигнација или упута

2.1. Појам уговора о асигнацији или упуту

Упутом (асигнацијом) једна особа, упутитељ (асигнант), овлашћује другу особу, упућеника (асигната), да за њезин рачун испуни нешто одређеној трећој особи, приматељу упуте (асигнатару), а овога овлашћује да то испуњење прими у своје име (чл. 130 ЗОО).¹⁵ Као што је видљиво из саме законске дефиниције, у асигнацији судјелују три конкретна субјекта, а то су асигнант, асигнат и асигнатар. Будући да се ради о обвезноправном односу у којему судјелују три субјекта, потребно је да уговор о асигнацији садржи три изјаве воље о пристанку који се односи на сам уговор о асигнацији. Ради се о томе да уз престанак асигнанта, потребно је да постоји и престанак асигната те асигнатара. Асигнацију као такву, можемо сматрати апстрактним правним послом, јер сврха асигнације није видљива за треће особе. Потребно је притом разликовати појам потпуне асигнације од непотпуне асигнације. За потпуну асигнацију је карактеристично то да постоји већ споменути троструки престанак, односно асигнант мора овластити асигната да за његов рачун исплати нешто асигнатару, с тиме да је асигнант овластио асигнатара на примитак упуте, а асигнат и асигнатар су пристали на то. Ако би постојао недостатак једног пристанка неће се радити о уговору о асигнацији, већ ће се сматрати да се ради о налогу или пак пуномоћи. Но у литератури се то још назива и непотпуном асигнацијом.¹⁶

Како би боље схватили уговор о асигнацији можемо то приказати кроз примјер. Узмимо да је особа А, односно упутитељ или асигнант дужан особи Ц, приматељу упуте или асигнатару новчани износ од 20,000,00 кн. Такођер уз то упутитељ има случајно исто толико потраживање од свог дужника, који ће у овом односу бити упућеник или асигнат. Упутитељ ће овластити свог дужника, тј. упућеника да испуни за његов рачун тражбину приматељу упуте, а уједно

¹⁴ Бикић, А., *нав. дело*, стр. 316.

¹⁵ Закон о обвезним односима, Народне новине, бр. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15.

¹⁶ Горенц, В., *Коментар Закона о обвезним односима*, Загреб, 2005, стр. 185.

овлашћује приматеља упуте да намири своју тражбину према упутитељу од упућеника.¹⁷

Дакле, када говоримо о асигнацији, видимо да се заправо ради о три обвезноправна односа. Они се могу доимати да су неовисни и самостални с правног гледишта, док у господарском гледишту они представљају јединствену цјелину која се извршава кроз пословну трансакцију.¹⁸

Како постоје три обвезноправна односа, они се међусобно разликују те имају друкчије називе. За почетак, однос између упутитеља (асигнанта) и приматеља упуте (асигнатара) се назива односом валуте. Разлог тому је што се асигнатарова тражбина односи на исплату одређене своте новца који му дугује асигнант. Односом покрића се сматра однос између упутитеља (асигнанта) и упућеника (асигната). Његов назив произлази из тога што за испуњење чинидбе према асигнатару од стране асигната, повезано с асигнантом тражи материјално покриће код асигната. На крају долазимо до односа између упутитеља (асигнанта) и упућеника (асигната), који се уједно назива и апстрактни однос или однос неовисности. То можемо видјети из тога да прије асигнације није постојао никакав претходни обвезноправни однос између асигната и асигнатара.¹⁹ Надаље ће бити кориштени појмови упутитељ, упућеник и приматељ упуте ради прегледности и једноставности, умјесто појмова асигнант, асигнат и асигнатар.

2.2. Предмет и облик уговора о асигнацији

Према већ споменутом чл. 130 ЗОО-а упућеник мора за рачун упутитеља испунити нешто приматељу упуте. Из тога се не види у чему точно се садржи предмет уговора о асигнацији. Но, будући да упућеник мора нешто испунити, можемо претпоставити да се ради о активној чинидби која се може састојати у давању или пак чињењу. Ипак најчешћеће се ради о исплати одређене своте новца.²⁰

Што се тиче облика уговора, такођер ЗОО није ништа прописао. Ако узмемо у обзир начело неформалности, уговор о асигнацији се може сматрати неформалним. Дакле није изричито прописана форма и облик уговора у којем он мора бити склопљен, под увјетом да закон не одређује што друго. Постоји изнимка, у случају да је претходни каузални правни

¹⁷ Слакопер, З., Горенц, В. *нав. дело*, стр. 479.

¹⁸ Према одлуци Високог трговачког суда РХ, Пж-2749/97, од 05. 01. 1999: „Прихваћањем упуте настаје између приматеља упуте (асигнатара) и упућеника (асигната) дуговински однос независан од односа између упутитеља (асигнанта) и упућеника (асигната), а и од односа између упутитеља (асигнанта) и приматеља упуте (асигнатара).“ www.iusinfo.hr

¹⁹ Слакопер, З., Горенц, В., *нав. дело*, стр. 480.

²⁰ Горенц, В., *нав. дело*, стр. 186.

посао између упутитеља и приматеља упуте био формалан. Сходно томе, да би упута била ваљана, потребно је да је и она састављена у истом облику као и правни посао склопљен између упутитеља и приматеља упуте.²¹

2.3. Однос између упутитеља и приматеља упуте

2.3.1. Опћенито о односу

Када говоримо о односу између упутитеља и приматеља упуте, од пресудног је утјецаја да ли се приматељ упуте налази у својству вјеровника или не. Како би то лакше појаснили узмимо за почетак ситуацију у којој не постоји претходни обвезноправни однос између упутитеља и приматеља упуте, односно да се приматељ упуте не налази у својству вјеровника. Приматељ упуте тада задржава право одустати од упуте, успркос његовој изјави да је прихватио упуту. Насупрот томе, упутитељ има право опозвати дано овлаштење приматељу упуте да прими испуњење.²²

Ако би се ипак радило о томе да је приматељ упуте уједно и вјеровник упутитеља, односно да између њих постоји претходни обвезноправни однос, тада ће из тога произлазити дугачији учинци везани за уговор о асигнацији. Одлука стоји на приматељу упуте да ли ће прихватити упуту од упутитеља или не. Из тога прозлази да приматељ упуте није нужно обвезан прихватити упуту, унаточ томе што се налази у својству вјеровника. Као могући разлог за такву одлуку може се навести његова сумња у бонитет упућеника. Такођер из тога произлази обвеза приматеља упуте да одмах по свом одбијању упуте обавијести упутитеља, јер у противном ће одговорати за сву могућу штету која би могла тиме настати за упутитеља. Ако би пак, приматељ упуте пристао на упуту, он губи могућност одустанка од упуте, те самим тиме је дужан позвати упућеника на испуњење. Такођер упутитељ који је дао упуту или ради испуњења одређеног дуга или због каквог другог разлога, а издана је у интересу приматеља упуте, не може опозвати област која је дана том упуту.²³

2.3.2. Обвеза приматеља упуте који је прихватио упуту

Дакле, дужност приматеља упуте након пристанка на исту, упућену од стране упутитеља у својству дужника, је да позове упућеника на испуњење упуте. Уколико приматељ упуте прихвати од упутитеља исту, те правовремено позове упућеника који му упуту не испуни, он може од упутитеља захтјевати

²¹ Исто.

²² Амон, Ф., Павловић, М., Шимунец, Н., Вранар, К., *Мјеница и задужница и остали начини подмирења обвеза*, Загреб, 2006, стр. 256.

²³ Слакопер, З., Горенц, В., *нав. дело*, стр. 481.

испуњење. То ће се догодити под претпоставком да се ради о односу у којем је упутитељ дужник приматеља упуте.²⁴

Приматељ упуте, односно вјеровник који је прихватио асигнацију од својег дужника, тј. упутитеља има обвезу прихватити испуњење упутитељеве обвезе од упућеника о доспјелости тражбине. Ако му упућеник не испуни тражбину, он може потраживати испуњење од упутитеља. Сукладно томе, обвеза дужника или упутитеља неће престати престанком упућеника на упуту. Упутитељ остаје у обвези све док се не испуни упута према приматељу упуте, с тиме да упуту може испунити и упућеник. То нас доводи до закључка да обвеза упутитеља (дужника) према приматељу упуте (вјеровнику) неће престати прихваћањем упућеника на испуњење као ни престанком приматеља упуте, него у тренутку ваљаног испуњења упућеника. Уз напомену да је допуштено да стране уговоре и другачији начин престанка обвезе из уговора о асигнацији.²⁵

Како би се ипак заштитло савјесног упутитеља у чл. 137. ЗОО прописано је да за случај да упућеник не прихвати упуту или одбије испуњење упуте које захтјева приматељ упуте, те унапријед даде изјаву да неће упуту испунити, јавља се дужност приматеља упуте да одмах по сазнању обавијести упутитеља. Ако то пропусти учинити, приматељ упуте ће одговарати упутитељу за сву штету коју је проузрочио. Тиме се штити упутитељ на начин да се приматељу упуте ставља обвеза доброг домаћина, односно господарственика ако дође до наведених случајева.²⁶

2.3.3. Одустајак приматеља упуте од прихваћене упуте

Приматељ упуте који није вјеровник упутитеља и који се не жели користити упуту, може од ње одустати, чак и ако је већ изјавио да је прихваћа, али је о томе дужан без одгађања обавијестити упутитеља (чл. 138 ЗОО). Да би приматељ упуте одустао од већ прихваћене упуте, он не смије бити у односу са упутитељем као његов вјеровник. Ако би се одлучио да му није потребна упута, односно да се њоме неће користити, може од ње одустати и након изјаве да је прихваћа. Одредба закона прописује да је дужан без одгађања извијестити упутитеља о својој намери. У противном ће одговарати за сву штету коју је својим пропуштањем починио упутитељу. Дакле, одговорност приматеља упуте за насталу штету се јавља као својеврсна санкција за несавјесно понашање. Како би то боље појаснили на примјеру, узмимо да упутитељ држи код упућеника одређену своту новца, која је одређена за зајам, а држи се за приматеља упуте. Упутитељ може тај новац користити и у друге сврхе, али због несавјесности приматеља упуте он је спријечен у томе, те из тога може за упутитеља произаћи одређена штета.²⁷

²⁴ Високи трговачки суд РХ, Пж-1270/03, од 19. 09. 2006, www.iusinfo.hr

²⁵ Високи трговачки суд РХ, Пж-3016/05, од 18. 03. 2008, www.iusinfo.hr

²⁶ Горенц, В., *нав. дело*, стр. 192.

²⁷ Слакопер, З., Горенц, В., *нав. дело*, стр. 483.

2.3.4. Оповиз овлаштења даног приматељу упуте

ЗОО прописује да упутитељ може опозвати овлаштење које је упутом дао приматељу упуте. Упутитељ може дакле само начелно опозвати упуту дану приматељу упуте, но уз то постоје изнимке у којима упутитељ ипак неће моћи опозвати упуту према приматељу упуте која је дана због испуњења (чл. 139 ЗОО).

Што се тиче изнимака, упутитељ неће моћи опозвати упуту ако се ради о дужничком односу према приматељу упуте, јер је очито у интересу вјеровника (приматеља упуте) да му се исплати дуг. Једини начин да упутитељ опозове упуту јест тај да истовремено у тренутку опозива испуни приматељу упуте његову тражбину. Надаље, упутитељ не може одустати од упуте ако је она издана у интересу приматеља упуте. Може се појавити као чињенично питање о којим би се то точно интересима приматеља упуте радило? То може бити и зајам који је потребан приматељу упуте, али није пресудно да се ради искључиво о таквој ситуацији. Наводи се само да је упута издана у интересу приматеља упуте и да узевши то у обзир, упутитељ губи право располагања опозивом упуте. На крају упутитељ може опозвати своју упуту према приматељу упуте, све до тренутка у којем је упућеник испунио своју обвезу сукладно с овлаштеним захтјевом приматеља упуте.²⁸

2.4. Однос између упутитеља и упућеника

2.4.1. Када је упућеник дужник упутитеља

Овисно о томе да ли је упућеник дужник упутитеља или није такођер ће имати утјецај на њихов обвезноправни однос који произлази из уговора о асигнацији. На овом мјесту говори се о ситуацији када се ради о пријашњем дужничком односу између упутитеља и упућеника. Што се тиче самог односа између упутитеља и упућеника, најчешће ће бити случај, да се ради о пословима који су везани уз банку или неку другу финансијску институцију. Упутитељ, који може бити физичка или правна особа је клијент банке путем које он даје овлаштење за исплату одређене своте новца, када има покриће код ње. Банка се јавља у својству упућеника.²⁹

ЗОО наводи како упућеник није дужан прихватити упуту и у случају да је дужник упутитеља, уз претпоставку да се није обвезао на то. Наравно, то не значи да он ни у којем случају неће бити обвезан прихватити упуту. Ако би упућеник био дужник упутитеља, он ће и даље бити обвезан прихватити упуту, под увјетом да се упута односи на његов дуг према упутитељу. Уз то, испуњење дуга упућеника на тај начин не смије отежати његово испуњење обвезе. Јер ако би дошло до отежавања обвезе упућеника, путем уговора о

²⁸ Горенц, В., *нав. дело*, стр. 193.

²⁹ Бикић, А., *нав. дело*, стр. 349.

асигнацији, он може одбити упуту. Ако упућеник који је уједно и дужник испуни упуту коју је прихватио, он ће се ослободити своје обвезе према упутитељу, а сукладно томе ће се и упутитељ ослободити своје обвезе према приматељу упуте, у мјери коју је исплатио упућеник.³⁰

2.4.2. Када упућеник није дужник упутитеља

Упућеник који није дужник упутитеља није дужан прихватити упуту, али уз то њега се не може присилити да исту и испуни. Унаточ томе, ако упућеник прихвати упуту и испуни је приматељу упуте, сматра се да је то учинио добровољно. Долазимо до појма добровољне асигнације која за собом повлачи правне учинке. У литератури се наводе два случаја, од којих први гласи да је упутитељ дужник приматеља упуте, а да притом упућеник није дужник упутитеља. Тада, заправо долази до споразумне промјене особе дужника с темељем у уговору о преузимању дуга, али ипак наводећи уз сугласност приматеља упуте. У другом случају се појављује да упутитељ није дужник приматеља упуте, а нити је упућеник дужник упутитеља. У том случају упућеник ће добровољно прихватити на себе извршавање одређеног правног посла, који уједно може бити наплата, али не мора бити. Упутитељ ће извршити одређени правни посао у име и за рачун упутитеља, а као темељ њиховог правног односа се јавља посебна пуномоћ. Ако би се радило о зајму који би добио приматељ упуте, то би значило да ће доћи до односа дужника према вјеровнику између упутитеља и приматеља упуте, а то би се извршило преко особе упућеника према посебној пуномоћи упутитеља.³¹

2.4.3. Оповиз овласти дане упућенику

Упутитељ може опозвати овлаштење које је упутом дао упућенику, све док овај не изјави приматељу упуте да прихваћа упуту или је не испуни (чл. 141. ст. 1. ЗОО). Видимо да се дозвољава опозив упуте од стране упутитеља. О њему овиси хоће ли дати упуту или не па је логично да је и може опозвати, још к тому упута се састоји од овласти, и не сматра се као обвеза. Но опозив упуте је допуштен све до тренутка у којем упућеник не изјави да је прихватио исту, односно док је не испуни приматељу упуте. Разлог тому лежи у заштити савјесног приматеља упуте, који прихваћањем упуте очекује и њено испуњење. Такођер је упутитељу допуштено да је опозове и у случају да је у самој упуту наведено да је неопозива, те када би опозивом упуте повриједио одређену обвезу према приматељу упуте. Постоји могућност опозива упуте, односно на начин да она престане по самом закону, ако би се над имовином упутитеља отворио стечај. Но и за такав случај постоје изнимке када неће доћи до опозива упуте по самом закону. Ради се о томе да је упућеник већ прихватио упуту у тренутку прије отварања стечаја над имовином упутитеља, те да упућеник у

³⁰ Слакопер, З., Горенц, В., *нав. дело*, стр. 484.

³¹ Горенц, В., *нав. дело* стр. 194.

тренутку прихваћања упуте уз позорност доброг господарственика, није знао, нити је морао знати за стечај.³²

2.5. Однос између приматеља упуте и упућеника

2.5.1. Када упућеник прихвати упуту

Приматељ упуте стјече право захтјевати од упућеника испуњење тек кад му овај изјави да прихваћа упуту. Прихват упуте не може се опозвати (чл. 131. ст. 1 и 2 ЗОО). Као што можемо видјети из саме законске одредбе, однос између упућеника и приматеља упуте настаје искључиво у тренутку у којем упућеник изјави приматељу упуте да прихваћа исту. Сам однос из којег је упућеник обвезан прихватити упуту не доводи до настанка односа између упућеника и упутитеља. Без обзира на то, да ли је упућеник из односа са упутитељем дужан прихватити упуту или пак није, сматра се да однос између упућеника и приматеља настаје у тренутку кад упућеник изјави да прихваћа упуту, а приматељ упуте прихвати такву изјаву. Што се тиче саме изјаве, коју упућеник даје приматељу упуте, није прописан облик у којем мора бити дана.³³

Даље, спомиње се да је изјава упућеника о прихваћању упуте неопозива. На прихват упуте ће се примјењивати теорија примитка, односно упута ће се сматрати прихваћеном у тренутку када је приматељ упуте примио исту, а која се односи на прихват упућеника. Ако боље погледамо, прихваћање упуте никад неће значити и њезино испуњење. У том тренутку настаје само обвеза упућеника да испуни одређену тражбину приматељу упуте о доспијећу. Сукладно томе, приматељ упуте има право захтјевати то испуњење. Сама неопозивост је прописана из разлога који се тичу правне сигурности, тј. она је когентне природе. То произлази из саме природе асигнације која је тространи правни однос у којем односи између судионика утјечу непосредно један на другога, те би, примјерице, код банковних уговора и вриједносних папира, у случају упућениковог опозива могло доћи до правне несигурности која се тиче испуњења самог предмета асигнације.³⁴

2.5.2. Пријенос упуте

Допуштено је да приматељ упуте добивену упуту преноси другој особи, па чак и та упута од особе на коју је пренесена може се даље преносити. Дакле, ако узмемо да самом упутом није друкчије одређено или пак да је упута непреносива, што би произлазило из одређених околности, она се смије преносити на даљње приматеље упуте. У пракси се такве ситуације стално

³² Слакопер, З., Горенц, В., *нав. дело*, стр. 485.

³³ *Исто*.

³⁴ Горенц, В., *нав. дело* стр. 187.

догађају, односно у склопу пословања одређених субјеката. Пријенос упуте се може обавити и прије него ли упућеник да допуштење.³⁵

Није прописан облик у којем упута мора бити пренесена, но ако би се радило о упуту која је писана, тада ће се и пријенос упуте обавити у облику писане изјаве коју је потребно предати слиједећем приматељу упуте. У случају да је упућеник изјавио да пристаје на упуту приматељу упуте, та ће упута имати учинак и према свим осталим особама на које се преноси. Сукладно томе упућеник има право истицати према осталима исте приговоре које би имао према приматељу упуте. Особа на коју се преноси упуту назвати ћемо прибавитељем упуте. Ако би упућеник изјавио да прихваћа упуту према прибавитељу упуте, на којег је ваљано пренесена упута од стране приматеља упуте, тада ће изгубити право истицати све приговоре које је дотада имао особно према приматељу упуте. То правило вриједи и обрнуто, односно ако упућеник не изјави прибавитељу упуте да прихваћа исту, има право истицати особне приговоре које има и према приматељу упуте.³⁶

2.5.3. Приговори упућеника

Да би се лакше разумијело приговоре на које је овлаштен упућеник, потребно је напоменути да једном када упућеник прихвати упуту настаје нови обвезноправни однос између њега и приматеља упуте, који је наравно потпуно засебан спрам других односа. Такав обвезноправни однос ће се састојати у упућениковој обвези да изврши упуту, односно испуни тражбину приматеља упуте, коју овај потражује. Видљиво је, да се овдје ради о односу вјеровника и дужника, односно упућеника и приматеља упуте. Будући да упућеник и приматељ упуте дотада нису били у обвезноправном односу, сматра се да је он апстрактан.³⁷

Дакле, видимо да је између упућеника и приматеља настао нови обвезноправни однос у којем упућеник одговара приматељу упуте за испуњење упуте. Уколико упућеник не би испунио упуту, догађа се ситуација у којој ће он приматељу упуте одговорати по опћим правилима о накнади штете, као што би одговарао дужник у неком другом обвезноправном односу. Потребно је још напоменути да ће упућеник имати право истакнути приговоре који су типични за сваког дужника који се налази у обвези, али и приговоре који су везани за ваљаност прихвата, приговоре који произлазе из садржаја прихвата или саме упуте и наравно приговори које упућеник има особно према приматељу упуте. Дакле, приговори који нису типични за сваки дужнички однос се сматрају посебнима, што произлази из односа упућеника и приматеља упуте.³⁸

³⁵ Амон, Ф., Павловић, М., Шимунец, Н., Вранар, К., *нав. дело*, стр. 257.

³⁶ Слакопер, З., Горенц, В *нав. дело*, стр. 486-487.

³⁷ Амон, Ф., Павловић, М., Шимунец, Н., Вранар, К., *нав. дело*, стр. 257.

³⁸ Горенц, В., *нав. дело*, стр. 188.

2.5.4. Застара

Захтјев за испуњење упуте од стране приматеља упуте према упућенику застаријева у посебном року од године дана (чл. 134. ст. 1. ЗОО). ЗОО није прописао рок застаре за захтјев приматеља упуте према упућенику, као ни за захтјев упућеника према упутитељу, те ће у том случају вриједити опћи застарни рок који износи пет година. У ситуацији да за испуњење упуте не би био одређен рок у којем застара почиње тећи, сматра се да ће почети тећи од тренутка када упућеник прихвати упуту. Уколико упућеник прихвати упуту у тренутку прије него ли је она предана приматељу упуте, рок застаре ће почети тећи тек када буде предана приматељу упуте.³⁹

2.6. Асигнација у облику вриједносних папира

2.6.1. Асигнација као вриједносни папир на доносиатеља

Сам ЗОО пратећи праксу која се одвија у правним пословима предвиђа могућност да се оснује обвезноправни однос путем асигнације, тако да се она издаје као вриједносни папир на доносиатеља. На тај начин се осигурава висок ступањ апстракције обвезноправног односа, што за последицу може имати већу преносивост саме упуте у правном послу. Будући да ће се у упуту, као вриједносном папиру на доносиатеља појавити однос између упутитеља и упућеника, узмимо у обзир да ће се особа приматеља упуте стално измјењивати. На крају ни упутитељ ни упућеник не морају бити упознати са особом којој ће се упута испунити, односно крајњем приматељу упуте.⁴⁰

Дакле, видимо да се асигнација може издати као вриједносни папир на доносиатеља. Уз то битно је напоменути да сви вриједносни папири не гласе на доносиатеља. У вриједносне папире на доносиатеља можемо сврстати чекове, обвезнице, товарни листови, дионице, теретнице итд. Што нас доводи до слиједећег, а то је да сваки иматељ вриједносног папира на доносиатеља има исти положај као и приматељ упуте у уговору о асигнацији. Најчешће се упућеник и приматељ упуте, односно иматељ вриједносног папира, уопће неће познавати. Ту се види апстракција у таквом правном послу јер ће се законитим иматељем вриједносног папира сматрати уједно и приматељем упуте. Уз претпоставку да је приматељ упуте законит и савјестан иматељ вриједносног папира на доносиатеља. Код овакве асигнације иматељ вриједносног папира није и не мора бити у правном односу са упућеником који ће му испунити упуту, односно неће постојати изравни правни однос између њих двојице. Заправо, захтјева се једино постојање изравне везе између приматеља упута, тј.

³⁹ Слакопер, З., Горенц, В., *нав. дело* стр. 487-488.

⁴⁰ Исто.

особе која је иматељ таквог вриједносног папира и особе која му је ваљано уступила вриједносни папир.⁴¹

2.6.2. Асигнација као вриједносни папир на име и по наредби

Писана упута која гласи на новац, на вриједносне папире или на замјениве ствари може бити издана на име и с одредбом по наредби (чл. 144 ЗОО). Прије свега, напоменути ћемо укратко да се разликују опћа грађанска упута и трговачка упута, а самим тиме се и разликује да ли ће се асигнација провести као вриједносни папир на име који ће садржавати ректа клаузуле, или пак вриједносни папир по наредби. Дакле када се ради о опћој грађанској упуту она гласи као вриједносни папир на име. Док се трговачка упута искључиво преноси индосаментом.⁴²

Након што смо укратко појаснили разлике упуте која је издана као вриједносни папир на име и да се примјењује само у опћој грађанској упуту, можемо се посветити упуту која је издана као вриједносни папир по наредби. Кренимо од самог појма вриједносног папира по наредби. Он је такав да се иматељ права из тога вриједносног папира изричито назначује у исправи, уз могућност да својом наредбом назначи неку другу особу као корисника исправе.⁴³

Како би то боље појаснили потребно је напоменути како се вриједносни папир по наредби преносе индосаментом. Значи особа која је овлаштеник вриједносног папира ће пренијети своје право из истог новом овлаштенику. Овлаштеник који преноси своје право из вриједносног папира се назива индосантом, док се нови овлаштеник назива индосатаром. Такођер први овлаштеник је уједно и ремитент. Сам начин преношења индосаментом подразумијева писану изјаву којом овлаштеник своја права из вриједносног папира преноси индосатару. То се проводи на начин да се на полеђини вриједносног папира исписује изјава индосанта попријеком, а не уздуж истог.⁴⁴

Дакле, видимо да је код асигнације у облику вриједносног папира по наредби иматељ назначен у исправи, али уједно он може својом наредбом одредити другу особу која ће затим постати корисник исправе. Да би упута у облику вриједносног папира по наредби могла гласити као таква потребно је да се испуне претпоставке, односно да се точно испуне одређене претпоставке и то кумулативно како би се вриједносни папир по наредби могао преносити. Из тога произлази да сама упута мора гласити на новац, замјениве ствари или на вриједносне папире. Упућеник се мора бавити господарском дјелатношћу, односно он мора бити субјект трговачког права. И као посљедња претпоставка која мора бити испуњена је та да садржај упуте коју упућеник мора испунити

⁴¹ Горенц, В., *нав. дело*, стр. 196-197.

⁴² *Исто*, стр. 198.

⁴³ *Исто*, стр. 197.

⁴⁴ Слакопер, З., Горенц, В., *нав. дело*, стр. 595.

приматељу упуте улази у оквир упућеникове дјелатности, те се као примјер тога јавља често банка, али нису искључени и други субјекти трговачког права.⁴⁵

Уз то можемо споменути кредитно писмо које се јавља као посебан облик асигнације. Укратко ћемо образложити појам кредитног писма. То је вриједносни папир којим издаваатељ, односно упутитељ даје упуту упућенику да приматељу упуте исплати одређену своту новца до највише своте. Упутитељ и упућеник ће у правилу бити банка. Најчешће се користи када особа која путује мијења мјесто боравка, а сам пут је дуже природе, а исто тако се учинковито користи у домаћем и страном туристичком промету. С тиме да корисник кредитног писма може бити и правна и физичка особа. Кредитно писмо може тако служити за готовинска и вирманска плаћања, али уједно може бити вриједносни папир по наредби, на име и на доноситеља. Такођер мора садржавати све што закон прописује за састојке вриједносних папира. Те даљња битна значајка јест да се ради о исправи која доспијева по виђењу, уз напомену да није потребно акцептирање. Такођер корисник кредитног писма може захтјевати дјеломичну исплату с тиме да упућеник у том случају исплаћену своту уписује на саму исправу, која му се враћа након тога на даљње кориштење док се не досегне утврђени лимит који се зове плафон. Ако би корисник кредитног писма затражио цијелу исплату, односно ако га искористи до плафона, тада ће упућеник задржати кредитно писмо како би се обрачунао с упутитељем.⁴⁶

3. Закључак

Асигнација или упута представља самостални институт промјена субјеката у обвезноправном односу у којему су присутни елементни промјене вјеровника (нпр. цесија) и елементи промјене дужника (нпр. преузимање дуга). Но, асигнација се разликује и од промјена вјеровника и промјена дужника јер постојећи вјеровник, односно дужник и даље остају у обвезноправном односу успркос чињеници да асигнацијом долази до пријеноса тражбине, односно дуга.

Асигнација спада у тзв. апстрактне правне послове јер из уговора о асигнацији није за асигнатара видљива сврха плаћања од стране асигната. Међутим, оваквим упућивањем омогућује се скраћивање плаћања, односно смањивање броја транскација за подмирење обвеза. С друге стране, посебна важност асигнације огледа се у омогућавању provedбу безготовинског плаћања (нпр. мјенице, акредитив, кредитно писмо).

⁴⁵ Горенц, В., *нав. дело*, стр. 197.

⁴⁶ *Исто*, стр. 198-199.

*Loris Belanić, Ph.D., Assistant Professor,
Faculty of Law, University of Rijeka
Ivo Škunca, LL.M., Rijeka*

ASSIGNMENT AS THE CHANGE OF PARTIES IN LAW OF OBLIGATIONS

Summary

After the introductory discussion on the changes in obligations, the main part of the paper gives an overview of assignment in the Croatian law. The paper deals with issues, such as the assignment contract and mutual relations between parties within the assignment (the relation between the assignor and the assignee, the relation between the assignor and the obligor, the relation between the assignee and the obligor). With regard to the above-mentioned relations, the paper addresses the obligations of the parties, the withdrawal of assignment, the transfer of assignment and the obligor's possible complaints. At the very end, the paper discusses assignment in terms of securities and it is stressed that the assignment enables non-cash payments.

Key words: *assignment, the change of parties, obligations.*

Литература

- Амон, Ф., Павловић, М., Шимунец, Н., Вранар, К., *Мјеница и задужница и остали начини подмирења обвеза*, Загреб, 2006.
- Бикић, А., *Облигационо право, опћи дио*, Сарајево, 2007.
- Веселовац, М. Д., *Начин измирења обвеза путем компензације, асигнације, цесије и преузимања дуга*, Слободно подузетништво (липањ, 1998).
- Горенц, В., *Коментар закона о обвезним односима*, Загреб, 2005.
- Кларић, П., Ведриш, М., *Грађанско право*, Загреб, 2014.
- Слакопер, З., Горенц, В., *Обвезно право, опћи дио*, Загреб, 2009.